

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

ספר

שאלות ותשובות

מחזה אליהו

תשובות בהלכה ובירורי השיטות

על פי עומק מקור הדברים בש"ס ופוסקים

אשר חנן ה' את עבדו

פסח אליהו פאלק

גייטסהעד אנגליה

בני ברק

תשל"ט

שזרעם בקרקע ועדיין לא הסרישו ובימים שחחח החרנגולח מוחר לטלטלן. ומצוחר מח דאפילו עומדים לדברים אחרים מי"מ לא חקאי דעתו מהם.

ולפ"ז "מלה בגם" חע"פ שי"ל דחיה זיה תרתוי לריעותה דחוי רק בדחק לטבל בו מאכלים ועוד דחיו עומד לאכילה דעומד רק ללורך מליחה בשר להוליה הדם מהם. מי"מ גראה שגם זלירוף שהי לריעותותה גם יחד חין שום דין מוקצה עליו. וכן מורה לשון המחבר "חין שום אוכל תלוג הרחוי לאכילה מוקצה בשבת" והוא מגמי דשבת (מה:): "חין מוקצה לר"ש חלה גרוגרות ולמקום בלבד". וזה מורה שגם זלירוף שניהם חיונו מוקצה. וכן מצוחר ממשי"כ הפתחי עולם שם ס"ק ד' שזינה שחחח החרנגולח מוחרת עד סוף ג' ימים מתחילה ישיבה דח"ז מסרתח לגמרי וכדמצוחר צפסחים (נה:). הרי לן דגם ביום ג' שכבר רחוי רק בדחק מוחר לטלטל הביצה חע"פ שאינה עומדת לאכילה ויש זכ תרתוי לריעותה. ועי חור שמה פכ"ה משבת חלי עי וכלי מ"ז דג"כ מיניה מצוחר דחין שום דבר אוכל מוקצה לדין דפסקין כר"ש. ע"ש. וחולק על כל הא דמצוחר במ"ה ס' שיע ס"ק ו' שאוכל יכול להיות בסים לחיסור כאשר זיעלו זכדיח להחיסור. [ולא חמנע מלכהוז מח דלריך לי עיון גדול דזכרי הגר"ז ס' ש"ה סעי ח' דקמח הוי מוקצה נחמה גופו. והא זכרכוח (ל"ו) מצוחר דעל קמח בין נעמן דק דק בין עב קתה מצרך שחכל. ונפסק זח"ה ס' ר"ה סעי ה'. ומצוחר דעכ"פ רחוי לאכילה הוא קתה. וח"כ לא חזין למח יהא מוקצה נחמה גופו. וחי משום דס"ל להגר"ז דדבר שאפשר לעשותו רחוי לאכילה ממש ע"י זישול חפיה וכדומה הרי הוא מוקצה כל זמן דנאכל רק ע"י הדחק. גם זה ל"ע מצער עפל דחיו מוקצה חע"פ שאפשר לזשלו. ול"ע.] וזכר מן דין זמלח בגם הרי זידו לעשותו למלה דק. דמוחר לכתותו זקתח דסכינה וכמצוחר זכ' שכ"ה סעי ח' "חין כותחין מלה זמדוך של עץ אכל מרסק הוא זיד של סכין וזעץ הפרור וחיו חושש" בגה "ודוקח מלה בגם אכל מלה שכיב דק מתחילה ונחבשלה ונעשית פתחין מוחר לחתכו בזכין כמו שחותר פח". עכ"ל. ולפ"ז פצוע דלה הוי מוקצה, דהוי מידי דחוי ממש רק שאין זדעתו לאכלו ודומה לחטים שזרעם בקרקע דלה הוי מוקצה.

העולה מח שאין חשש מוקצה כלל וכלל בין על מלה דק בין על מלה גם בין עומד לאכילה בין חיונו עומד לאכילה.

הקרה ותו לא חין לנו שום מקור לומר שזה נחשב "עובדה דחול". דכפשטות הוא, דמאחר דחין לו שייכות לבנין חין זכפיחור שם "עובדה דחול". וראהו מח' ש"י סעי ח' ח"ל "כגון מחחה שיש עליו מצע"י אפר שמוחר לטלטלו לכסות בו רוק חו חלה" (ומשם למד חמ"ה שמוחר לפזר עפר חלה ע"מ להקן פני הקרקע) והוא מוחר זלי שום שניו וכמצוחר מסתומח כל הפוסקים שם מלהתנות שיעשה זה כלאחר יד. וגם עלם הזיור שמתלטל מחחה עם עפר לכסות רוק מוכיה שמוחר לעשותו כדרכו מדלה חייזוכו להפך המחחה חחוחונו למעלה. ולענ"ד דבר זה מוכח מסברת ומגמרה. ולא ידענה למח החמיר שה' זחר משה ח"ה ס' כ"ח להלריך פיחור מלה ע"י שניו. (והוא עלמנו כחז לחלק בין נד"ד להביח דעירוזין) ולענ"ד מאחר דחין בו מענין "בנין" כלל חין זפיחורו שם "עובדה דחול" ומוחר לפזר כדרכו זלי שום שניו. וכמו שמוחר לפזר אפר זביה זלי שום שניו. ודו"ק.

ו.

מלה העומד למליחת בשר מדמה מוקצה הוא או לא

טו) ונבא בע"ה לשאילתא בתראה. והוא האם שייך חיסור מוקצה על מלה בגם המזעזד חך ורק למליחת זשר. ואם מוקצה הוא ילא מח שחם לא כחיו המחל מע"ש יהא חסור לעלטלו זשבת כדי לפזרו. ע"כ. הנה כלל גדול הוא זידיו שאין שום מידי דחוי לאכילה מוקצה ואפילו חזי רק זדחק גדול וגם אפילו חיונו עומד לאכילה כלל דחיונו דכוונת זבעלים הוא להשתמש בו לדברים אחרים. [זלתי אופן אחד והוא זאופן זדחה זידים גרוגרות ולמקום ונעשו חנים רחויים כלל מחמה השמש. והם חנים חוזרים להיות "מוכנים" עד שיהיו רחויים לאכילה שלא זדחק וכדמצוחר זכ' ש"י סעי ה'. וע"ש זמ"ז ס"ק ע'] וזכרים חלו יש ללמוד מחא דזער עפל דחיונו זשר חי חיונו מוקצה משום דחוי לאכילה זדחק זכני חדם זדעתח יפה וכוססים זשר חי (עי ס' ש"ה סעי ל"ה ומ"ז ס"ק קכ"ה). ומצוחר מח שאפילו מחכל שנאכל רק ע"י יחידים ולחחרים הוא חכילת דחק ממש מי"מ חיונו מוקצה. דחין חדם מקצה דעתו מדברי חכילה כלל. והא דכתבו דאפילו חיונו עומד לאכילה ג"כ חיונו מוקצה. זה נלמד מח' ש"י סעי ז' ח"ל המחבר "חין שום אוכל תלוג הרחוי לאכילה מוקצה לזבת דחמרים ושקדים ושאר פירות העומדים לסחורח מוחר לאכול מהם זשבת ואפילו חיותם

הסרת שלג וקרח ע"י דקר ומגריפה בשבת

(המשך להניל)

א.

שלג שנפל בשבת מוקצה הוא או לא

עז) הנה שלג בין שנפל זערז זבת בין שנפל זשבת חיונו מוקצה. וכדמצוחר זנוגע לגשם זכ' שליח סעי ח'

76

וטרם אכלה דברי אמרתי לברר בקיצור אם הסרת הקרח ע"י מחחה מוחר או לא. ובר מכל מה שנתברר להיתירא עד הנה יש בזה שתי שאלות חדשות. חדא האם השלג והקרח מוקצים או לא. שנית אם יש בזה איסור, "כיבוד קרקע" דאסור לכבד קרקע ואפילו מרוצף וכדמצוחר בז' של"ז סעי ז' ברמ"א.

ממקומו והוא שיהא הדלף רחוי לרחיבה" והוא ממשנה דבינה
 (לה) וע"ש מ"ב ס"ק ל' וז"ל "דאין על מטר היורד שם
 מוקף או נולד ויכול לשתות לו לרחוק ממנו" עכ"ל. ועי' מ"ש
 ביומן פ"ה ס"ק כ' שהביא מהשנה הגלויה ס' רמ"ב דמבואר
 בהם בהדיא דגשם היורד בשבת חיו מוקף וכן פסקו הזכור
 לאצרכה וכו"ל. ובשוריי המנחה ביומן פ' ס"ק י"ט הביא
 דברי הב"י ס"ס ע"י גשם רב למה גאון דלא הוי מוקף.
 והביא שכן מבואר גם מהמ"ח ס' ש"ג ס"ק י"ג. וע"ש
 ש"ע"פ שהפמ"ג צפהיה כוללת לדיני מוקף הוה כ"ע כנראה
 ס"ל דגשם היורד בשבת הוי מוקף מ"מ לדינא יש לנקוט
 כדמוכח מכל הני ראייה שזכרנו דחיו מוקף וכבר דחה
 המהרש"ם מובא שם בשוריי המנחה דברי הפמ"ג מכה כל
 הני ראייה. וכבר זכרנו שכן פסק גם המ"ב וכן הוה לדינא.
 ופשוט שאין הילוק בין גשם ושלג דשניהם רחויים לאכילה בשבת
 דמותר ליהן שלג להוך הכוס ע' ס' ע"כ סע' ט'. ועי' בהר ז"י
 בעל אורות מלמכת סוהר ס"ק א' דבדברי המגיה שם שהביא
 כן מהשו"י מחמר מרדכי ס' ב' דקרה חיו מוקף בשבת.
 ומלאהי ש"כ"ב האבן העזר ס' ס"ג וז"ל "מה שנהגו לשבד
 הקרה בשבת אפילו בכלי ברזל כיון דמלמכת היתר הוא כמ"ש
 ס' ש"ח. וא"כ קרה דבר הנוטל בשבת וכו"ל עכ"ל. [ודע
 דבש"ח ח"ס א"ר"ה ס' פ"ע הניח ב"ע"ה א"ס מותר לטעול שצרי
 הקרה לאחר שצנרס דחולי הוי כמו שצרי כלים שגשגרו בשבת.
 ע"ש. ודבריו הק' ל"ע"ה דתימה הוא לומר דהם כשצרי כלים
 דהא מעולם לא היו כלים ועוד דמטיקרה היו רחויים לאכילה
 וכנה ג"כ רחויים לאכילה. ומלאהי שחמה כן בשו"ת בית
 שערס ס' ל"ג ד"ה וגם מ"ש דנהי וכו' על דברי הח"ס.]
 העולה מכל זה הוא שגשם שלג וקרה אפילו ירדו או נהוו
 בשבת חייב מוקף. וא"כ מלך חששא זו אין שום מניעה.

באופן שהשביל מרוקף באבנים יש לחשוש להשוואה גומת בין
 האבנים. זה חיו, דאין לנקוט שני דברים אלו גם יחד.
 דאם נחמיר כפי התרומה לחשוש להרייט שצין הרובדים אז
 אין שום מקור לגזור רפסח שאין צה הרייט אעו רפסח שיש
 לה הרייט ע' היטב בתוס' וצ"ל שזכרנו. וא"כ בשבילים
 שאין בהם הרייט אין מקום לגזור אעו חני דאיה צה הרייט
 ימותר לכבד. ועוד דבנוגע לדקר אין לחשוש לזה. דידוע שדקר
 עובר רק למעלה על פני האבנים ואינו נכנס ביניהם ולמעלה
 על האבנים יש לכל היותר חצק דק דחיו יעול ע"י דקר.
 א"כ לא שייך כלל להשווה גומת דקר העובר ע"פ אבנים
 ידומה למה שהחיר הרמ"ח לכבד הקרקע ע"י כנפי חוץ
 ומאחר דא"ס מעצורים העפר ממקום למקום. וכן מוכח דס"ל
 להמכרש"ם בהשו"י ח"ג ס' ל"ו שהחיר להסיר קרח מדלתות
 וע"י ויכל לפותחן ולסוגרן ולא חשש כלל שע"י נחשב כמכבד
 צמה שמוכר השלג ע"י קרדוס וכדמפורש בדבריו שם. ודו"ק.
 ימבואר מכל זה שאין חיבור "כיבוד קרקע" בהסרת קרח
 ע"י מנחה מקרקע מרוקף.

העולה יצא דבין מלך מוקף בין מלך כיבוד אין שום חשש,
 וכמו שפיזור מלה מותר ע"י קרה כ"כ בסרת
 הקרח ע"י דקר מותר. אולם עדיף עובד לפזר מלה מלהסיר
 ע"י מנחה, דיש זלזול בכבוד שבת בהסרת השלג והקרח צדיים.
 וה"ה דקר כלי שמלאכהו לחיסור ודאי שיש למנוע מלהשתמש
 בו א"ס אפשר. ולכן הנכון הוא לפזר מלה שאין בו שום חשש
 חיבור. כללע"ד. ואחרי כוחני כל זה צה לידי ספר חדש
 שו"ת לב אצרכה ח"א ס' מ"ט וראייה דס"ל בדבריו דע"י
 מלה מותר אבל לא ע"י דקר ומגריפה. ע"ש.

העולה מהג"ל

א) חש"פ שאסור "לרסק קרח צדיים" מ"מ במקום הלורך
 מותר להפשירו ע"י שמשימו כנגד החמה וה"ה ע"י שמפזר
 מלה עליו. וגד"ד הוי מקום הלורך. ועוד דלפמ"ג מותר לכו"ע
 להפשיר בשאין דעתו לנגוע בהנפטר וכן הוא בגד"ד. ועוד יש
 גד גדול שיתערב הנפטר עם שאר קרח וצ"ה לכו"ע אין חיבור
 (אוחיות א"ה"ב).

ב) לרוב הפוסקים אין בשצירת קרח מהקרקע חשש צנין
 וסחירה. וצפרע צאריות כאלו שהקרה נימס אחר כמה
 ימים. ובגד"ד הוי הסרת קרח שעל השביל והדרך הוא להסירו,
 וא"כ מעולם לא נהבעל להקרקע (אוחיות ו"ח).

ג) אפילו יהא פ"ר שיאלו המים לרש"י אין חשש "הולאה"
 דהוי "כחו צרש"ר" דמותר צימות החורף. וה"ה דמלך
 זריעה אין לחשוש ואפילו יהא פ"ר שיזוב לעצבים דהוי פ"ר
 דלא ניחא ליה בצרמא ועוד דיש ספק א"ס השקאה עצבים
 צימות החורף נחשבת זורע ועוד דהמים שצנ"ד יהיו מלוחים
 ביותר ולכאורה הוי כ"משקים הריפים" דחייב עוזרים לגדול
 העצבים (אוחיות ע"י).

ד) בנוגע לפיזור מלה על קרח אין לחשוש שהוספת המלה
 להקרקע הית ציה חיבור "צנין" דאין הביעול להקרקע
 לשם היקון הקרקע, אלא לשם הסרת הקרח, וצ"ה אין חיבור
 בדמבואר צמ"ח. ועוד דמלה דידן נימס כד צה מים עליו
 ולכאורה ח"ה להשיצ מלה כמחצטל לקרקע מלאחר שאינו
 לקיימא כלל (אוחיות י"א"י"ב).

ב.

אם יש בהסרת שלג ע"י דקר ומגריפה איסורא ד"כיבוד קרקע"

יז) ובנוגע לכיבוד. הנה א"ס השביל חיו מרוקף פשוט
 דאסור דלא עדיף מ"כיבוד" דאסור וכמבואר
 בפי' של"ז סע' ב', אולם במרוקף נראה דאין צ"ה חיבור. דאף
 דכיבוד קרקע מרוקף אסור לדעה ספר התרומה וכן פסק
 הרמ"ח שם והטעם צ"ה משום דגזרינן "מרוקף אעו חיו
 מרוקף" מ"מ זהו רק צאין רוב צחי העיר מרוקפים. אבל ברוב
 צחי העיר מרוקפים וכ"ש כולם אין חיבור לכבד הקרקע
 צמכבדות וכדמבואר בתוס' שבת (כ"ט): ד"ה גזירה וצ"ה
 הריב"ש ס' ש"ד וכמבואר בצ"ה צניאור הלכה שם ד"ה
 ויש מחמירים. וא"כ מאחר שאלנו השביל המוציל מפחה
 הגייה לפתח הבית הוא מרוקף ברוב רובם של צחי העיר
 הרי הוא נחשב כ"מקום המרוקף ברוב צחי העיר" ואין חיבור
 לכבדו. והרי מבואר בהני ראשונים שזכרנו דלא גזרינן מקום
 מרוקף אעו מקום אחר שאינו מרוקף. וא"כ מה לי בתוך הבית
 מה לי השביל שלפני הבית. וכן נקט בפשיטות בפי' הלכות שבת
 מלמכת חורש העיר קו"ד. ע"ש. ואפילו למ"ש צ"ה"ה שאפילו
 צמרוקף יש חיבור כיבוד מאחר דיש לחשוש להשוואה גומת
 בין הרובדים דחייבו בהפסקה שצין השורות וכן ס"ל לתוס'

בלבנים וכדומה. אבל אסור לעשות זה אם השביל הוא קרקע
 עולם (אות י"ז).
 י) אע"פ שאין חשש מאלד מוקצה ומאלד כיבוד קרקע בהסרת
 שלג ע"י דקר ומגריפה יש אעפ"כ חשש גדול של זילזול
 בכבוד שבת וכמוכן. ולכן ככה לא יעשה. והדרך הנכון והבטוח
 הוא לפזר מלח, דהוא מותר מדינה, ואין בו חשש זילזול שבת.
 כלל (סוף ס"ק י"ז).

פסח אליהו פאלק

סימן ס"ח

האם מותר לשחוק עם אבני "לעגו" (LEGO) בשבת או לא

שם ס"ק ס"ח שרבו הראשונים דס"ל זהדתי דהיינו בהרכבה
 הראשונה מלאכה דאורייתא היא. חולס להחזיר החלקים שכבר
 הורכבו ונפרדו, מותר, דפירוק שאפשר להחזירו בלי הקטעה
 הינו מפקיע השם כלי שכבר חל על החלקים כאשר היו מורכבים.
 אבל אם לריכים תקיפה היו חזרתם בהרכבה חדשה והיו מכב
 בפטיש דאורייתא וכמבואר בסוגיא של מטב של פרכיים
 שבת (מז).

ב) ומכא הלכות אלו פסק המ"א סי' ש"ז ס"ק ז' והוצא
 במ"צ ס"ק ע"ז שאסור להשים לרעות לתוך
 נעלים חדשים, דהוי גמר מלאכה, שהוא גמרו של הנעל. אבל
 אם נפל הרצועה מהנעל מותר להחזירו, דהוי כהחזרת מוכן
 לתוך כר עתיקי. וע"ש במ"צ ס"ק י"ה בשם הא"י שרק אותו
 רצועה מותר להחזיר אבל לתת בו רצועה אחרת חדשה אסור
 אע"פ שהנעל כבר נגמר. והטעם פשוט, דזה הוי הרכבה אחרת
 וכגמר חדש דמי. ויש לדעת שאפילו רצועה ישנה מנעל אחרת
 אסור להעבירו ולהשימו לתוך נעל זה, אע"פ ששניהם אינם
 חדשים דמי"מ הרכבה זו חדשה היא. וכן מבואר בהדיא בריעב"א
 (כ"ד) בסוגיא דמוכין ו"ל "וכי מפרקינן הא צהדתי ללו
 חדתי ממש אלף שלא עמדו בתוך כר זה, אבל עמדו בתוך כר
 אחר, יש בחזרתן משום עושה כלי. דאי חדתי ממש מאי חריא
 לתת לתוך הכר דאסור אפילו בטלעול נמי אסור אלף ודאי
 כדאמרינן. וראיתי בכמה פוסקים שכתיקו דבר זה וכתה
 נשכה ממני מוקומן לבד מהשרי מנחת יצחק ח"ו סי' ל'. וכל זה
 דלא כדכתב ידידי הגר"י פזען שליט"א בספרו היוזק לבית
 יעקב בהגהות לסי' כ"ה ס"ק כ"ג. ע"ש. ולפי גדרים אלו יש
 לכאורה להסתפק בנד"ד, שיש בזה איסור מכה בפטיש. שחייב
 עושים כלי רכב ולמחר ספינה נמלה שלל הרכבה הרכבה חדשה
 היא ואינה כמו החזרת מוכין.

ג) אולם כבר זכרנו שהרכבה זו עשוים הילדים, הרכבה
 לזמן הוא, ואין לו קיום לתמידות כלל. ועי' צ"י
 ס"ס ש"ז שכתב ו"ל "כהוב צהצובה אשכנזיות ששאלת אם
 מותר להכניס חצנע צמכנסים צשבה, פשיעא דמוחר, ואמאי
 לא. והא אמר רב חסדא שרף למהדורי אודרף לבי סדיא צפי
 דחר ונמניו צדה וחת / ואינו דאמר רחם ה"מ צעהתו

הוכנו לכך מצטוד יוס, דיש צפיוזון חשש צנין וסחירה
 (אות י"ג).
 ו) אין חיוב "לפזר צשיווי" כאשר מפזרים מלח על גבי קרח
 (אות י"ד).
 ז) מלח, צין הדק הנאכל כמות שהוא וצין הגס המיועד
 למליחה צטר להוציא דמו, אינו מוקצה, דאין שום דבר
 כראוי להכילה, ואפילו בדחק, מוקצה (אות ע"ו).
 ח) שלג וגשם שנפל צשבת אינו מוקצה (אות ע"ז).
 ט) אין חשש "אשווי גומת" כשמשתמשים עם מחתה על
 "שביל מרוזף", מאחר שרוב שבילי העיר מרוזפים

אמיתי לברר דינו של משחק "לעגו" בשבת. והוא משחק
 של אבנים קטנים מפלסטיק שגדבקין בקל אלו לאלו,
 ואפשר לבנות מהם בתים קטנים, כלי רכב, אירונים, סוסים,
 וכדומה. והאבנים יש להם בליטות ושקיעות שע"י מתחברים
 אלו לאלו. הדיבוק בעצמו ודאי אינו יותר מהידוק בינוני,
 ואינו בכלל תקיעה עי' שה"צ סי' ש"ג ס"ק ל"ב. גם החיבור
 עצמו אינו לקיימא כלל, דלפעמים משאירים הרכבה לכמה
 ימים ולפעמים מפרקים אותו מיד. וכבר שנים רבות הנני
 נבון אם שחוק זה מותר בלי שום פקפוק או לא. ומעולם לא
 הנחתי לבניי נ"ו לשחוק בו מחמת כמה חששות שהיו לי,
 ואמיתי להעלות דברי על הגליון בכדי שידונו בו נבונים בע"ה.
 ונראה דיש להסתפק מצד שלש דברים. (א) מצד איסור מכה
 בפטיש, דהיינו שבכל הרכבה עושים, "בגין" או, "כלי"
 חדש, ואולי נחשב זה כעשיית כלי חדש לכה"פ מדרבגן. (ב)
 מצד איסור עשיית אוהל ארעי. דהיינו שכל העושה הכותלים
 והגג למקום שיש בתוך חללו טפח על טפח ברום טפח עובר
 על איסור אהל. ובתים הנעשים מאבנים אלו יש להם מדה זו
 ברוב פעמים. (ג) מצד איסור כתיבה. דלכאורה אסור לחתוך
 עוגה לתמונת סוס או לצורת כסא דהוי כמציייר בשבת דאסור
 משום כתיבה. ויש לדון אם כן הוא, מאחר דאינו דרך כתיבה,
 רק תמונה בולטת.

א.

אם יש מכה בפטיש דרבנן בעשיית "כלים" שהדרך
 לפרקם אחרי זמן קצר

ח) איתא צשבה (מת). "רב חסדא שרף למהדורי אודרו
 לבי סדיא צשבה" (התיר להחזיר מוכין לבד)
 איתציה רב חנן בר חסדא לרב חסדא כוי ואין נותנין את
 המוכין לא לתוך הכר ולא לתוך הכסת צו"ע ו"ל לומר צשבה,
 לא קשיא הא צהדתי הא צעהתיקי ופרש"י "צהדתי, שלא היו
 מעולם לתוך אסור דהשתא עביד ליה מנא. צעהתיקי, להחזירו
 לכר זה שנפלו ממנו" עכ"ל. ומבואר, דהרכבה ראשונה של
 חליו בלי שני ריב לא רירצו וחד רינו חרר צהנוצ צהרצו

משה

אורח חיים

אגרות

עו

מוקצים בשבת, ומותר לטלטלם, אלא א"כ הם כלים שעושים בהם מלאכה. אבל אם פעולתם אינה מלאכת שבת אין להחשיבם כמלאכתו לאיסור מחמת שמקבלים כוחם על ידי דבר האסור כמו חשמל, ודבר שמלאכתו לאיסור פירושו דבר שעושים בו איסור, ולא דבר שנעשה ע"י איסור. ורק צריך להזהר שלא להפרידם מחיבורן להחשמל.

ואם אחד רוצה להחמיר לעצמו יותר (הגם שאני בעצמי אינני נוהג כן) הרשות בידו. אך או יש לידע שלכל הפחות מותר לטלטל גם נר חשמל לצורך גופו ומקומו (אבל עיין לעיל סימן כ"ב סעיף ל"ו שיש להשמש מצד מה שדומה נר חשמל לנר של אש ממש). ובנוגע למה שנכלל בהיתר לצורך מקומו, נראה, שגם אם צריך שהמקום שעליו הולך האור כעת יהיה חשוך, נמי מקרי צורך מקומו.

זקן אהבך,

משה פיינשטיין

סימן כד

בעניין סחיטת אשכולית בשבת על צוקער, הנחת תפילין בחול המועד, אמירת ה' שפתי תפתח ויהיו לרצון אמרי פי, יציאה בשבת בשעון יד, תשלומין לתפילה למי שנעשה אונן בערב שבת לאחר זמן מנחה קטנה, ועניינים שונים

בע"ה ר"ח כסלו תשמ"ג

למע"כ נכדי היקר חביבא הנפשאי הרה"ג ר' מרדכי טענדלער שליט"א.

א. הפעם שחילוקה מחיטת אשכולית בשבת על צוקער שאפור, מפחיטת לימון שאיתא במשנה ברורה שמותר, ודין הכנסת תיבות פרי לפיו למצוץ המשקה

מזה שהקשה כח"ר בהא שכתבתי באג"מ א"ח ח"ד סוף סימן ט"ו, באשכולית שקורין גרייפרוכט שאסור לסחטתה בשבת על מקום שיש שם צוקער, אף לאכול תיכף, משום דלא בכל מלאכות איכא חילוק בין לאכול מיד ובין לאכול אחר איוו שעות. מהא דאיתא במ"ב סי' ש"כ ס"ק כ"ב, דרשאין לסחוט לימוניש שהוא ציטריין על צוקער, אפילו כשכוננו ליתן הצוקער שנסחת לתוכו לכוס חמין ששותה. ומציין בשער הציון לחיי אדם, והוא מתשובת הרדב"ן, שלכאורה באשכולית הוא כ"ש מהתם, דהא שם משמע דרשאין אף כשהכוננה הוא לשומי אחר שיקלוט הצוקער, למים

תשובה: מעיקר הדין מותר. אכן כיוון דיש אור של נר אסור, כיוון דאתי לאחלופי. ושוב שאילתיו אם מותר לטלטל מגרת אלקטרי שדלקה ביה"ש, אך עכשיו אינה דולקת. והשיב, דמעיקר הדין לא הר"ל מוקצה, וכן ליכא חשש דשמא יכבה, דאל"ה לא היה לנו שום צד להתיר שימוש בכלים הפועלים ע"י חשמל, אי איכא חשש שמא יכבה. אמנם אין להתיר בטילטול (כשהיא דולקת, וממילא גם כשדלקה וכבתה), כיוון דדומה לנר של אש (וכונתו שאם לא היה דלוק בשבת מותר לטלטלו לצורך גופו ולצורך מקומו).

לו. טילטול שלג בשבת

שאלה: אם שלג אסור בטילטול, ובהודמנות אחרת פסק דהר"ל מוקצה.

תשובה: הווי מוקצה דהווי גולד, וגשם (עירובין מ"ו ע"א גבי מיא בעיבא דאי אמרינן דמיבלע בליעי אסורים מטעם נולד, אלא מיא בעבים מינד נידוי) אינו ראייה לסתור, דאינו כגשם (יחכן שכוננו ששלג שבעבים ודאי שכמאן דליחיה דמי, ע"י שם מ"ה ע"ב ברש"י ד"ה מיבלע).

לז. בגדים שהתייבשו במכונה בשבת

שאלה: בגדים שנשארו במכונה היבוש בביה"ש אם דינם מוקצה.

תשובה: אסור להכניס בגדים למכונה בערב שבת כדי שיתייבשו בתוך השבת, דהר"ל כהאי דין דריחיים (סימן רנ"ב סעיף ה' בהגה בשם יש אוסרים), ולכן אם הכניס בגדים למכונה בערב שבת שיתייבשו בשבת, דינם דהר"ל מוקצה (ועי' בסימן כ"א לעיל סעיף י')

סימן כג

בענין מוקצה כמכשירי חשמל

בע"ה ט"ו מנחם אב תמש"ה.

לכבוד נכדי היקר חביבא הנפשאי הרה"ג מוהר"ר מרדכי טנדלר שליט"א.

הנה כתבתי כמה פעמים בענין זה, וכן פירסמתי דעתי בעל פה למעשה בענין זה, וכבר הם דברים מפורסמים וידועים. אבל מאחר שכמה העירו שכנראה יש כעין מביכה בשיטתי במש"כ באג"מ א"ח ח"ג סימן מ"ט, ובא"ח ח"ד סימן צ"א סעיף ה', על כן ביקשתי שיעתיקו דברים אלו בזה הלשון כדי לפרסם דעתי בספרי הבא.

הנה כלי חשמל הגם שפועלים על ידי החשמל ומצוברים להחשמל ואפילו מגורת חשמל, למעשה אינם

8

בעוהש"ח

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

שו"ת

נשמת שבת

חלק ג (ב)

הלכות מוקצה

*

כולל בירורי הלכות בהלכות שבת המצויים
(השייכים לשו"ע סי' ש"ח - ש"ב)

*

כל אלה חוכרו יחדיו בעזרת ד' יתברך ויתעלה
ע"י הצעיר באלפי

ישראל דוד הארפענעם

רב דביהמ"ד "ישראל והזמנים"

מח"ס ישראל והזמנים ג"ח, שו"ת ויברך דוד ה"ח

ספר חינוך ישראל, סי' נשמת ישראל ג"ח

שו"ת מקדש ישראל ז"ח, וש"ס

❦

ברוקלין נ.י. - אלול תשע"ב לפ"ק

דפוס הכתב

שלח

נשמת

דיני סוגי כלים וחפצים שונים

שבת

מאכל ומשקה (כיון שראוי למילתיה כמו מקדמת דנא).

☆☆☆

סימן שכ"ו

→ **שאלה** - שלג שנפלה 'בשבת' אם הוא מוקצה.

תשובה - אינן מוקצין. לפי מה שכתבנו בסימן הקודם דגשמים שירדו בשבת אינן מוקצין, ממילא שכמו כן נמי שלג שירדה בשבת, שמקורו של שלג הוא ממי גשמים הנקפאין דרך ירידתן.

ואין לומר דשלג גריעי ממי גשמים והוא מוקצה מחמת דלא חזי למידי (משא"כ גשמים דהם כמים דעלמא) ודינם כאבנים וצורות, דזה אינו דשפיר חזי לשימוש ע"י שיטלם לביתו ויניחם שמה זמן מה עד שתומס ותהא למים, ומותר לעשות כן בשבת ולשתות או להשתמש אח"כ בהמים, ואין בו משום נולד, לפי מה דקיי"ל דבשבת אינו אסור אלא נולד גמור, כדקיי"ל דשברי כלים שעודן ראויין למלאכה או לשימוש אחרת אינו מוקצה בשבת, ולא אסרינן משום נולד [ורק לרסקן בידים אסור משום 'מוליד' דמיחזי כבורא מים הללו], וכן רשאי לשומם לתוך כוס של מים ע"ד שימוסו ויתהפכו למים וישתה מהם, גם חזי לעשות ממנו 'מקה', ועוד דחזי כמות שהוא למשתק הילדים (לפי מה דנקטינן בס"י ש"ח סמ"ה דמותר לשחוק בכדור) ועומדת לכן, ועוד שראויין לטבול בהן ידיו (הצריכין נטילה) ע' במ"ב (סי' ק"ס סקנ"ח), וכ"ה בס' מקור חיים לבעל חו"י ז"ל (סי' ש"כ ס"א) דאף אם ירד השלג בשבת מותר לפנותן ואף מותר להשתמש בהן באותו השבת (וציין לדבריו בסימנים של"ז של"ח שנ"א), ועמג"א (סי' שצ"ז סק"ג) ובס' מנחת שבת (בשיוה"מ סי' פ' סק"ט), וכל שכן

כ"ח), שו"ר שדברי השבה"ל מתשו' רצ"ג כבר הובא בב"י (סוס"י ש"י), וכל זה דלא כמשמעות הפמ"ג (בפת"כ הל' יו"ט ח"ב פ"א אות כ"ט) דמי גשמים בשבת מוקצין, ועשו"ת ברכת רצ"ה (סי' ע"ג), והנה בס' מנח"ש (סי' פ"ח סק"ד) לאחר שמביא ד' הפמ"ג וד' הנו"י כתב שיש להתיישב בדבר שהנו"י לא הביא ד' הפמ"ג, אבל בס' תולדות שמואל (דף קצ"ז ע"ב) כ' דודאי דתשו' הגאונים מכריעים דברי הפמ"ג (וכפה"נ, אישתמיטתיה מדלא הביאו) עיי"ש, וידוע הכלל שכללו שבמקום שהאחרון לא ראה דברי הראשון אמרינן אילו הי' רואהו לא הי' חולק עליו עש"ך חו"מ (סי' ל"ג), ובפרט שיסוד ד' תשו' הגאונים הוא על פי מסקנת הגמ' במס' עירובין (דף מו). דמיא בעיבא מינד נידי, ומה שכתב הפמ"ג על פי התוס' ריש ביצה (דף ב. ד"ה בא), הוא רק להווי אמינא של הגמ' שם, ועוד שי"ל דאף התוס' (ואחריהם הפמ"ג) לא כתבו זה להלכה אלא לדוגמא, לידע מהו נולד גמור (דמודה רבי שמעון לאיסור) את"ל דמיא בעיבא מיבלע בליעי (אבל אנו נקטינן דמינד נידי), וכן כתבו בשו"ת בנין שלמה (סי' י"ט) ובשו"ת באר משה (ח"א סי' כ') ובשו"ת אג"מ (ח"ה) ובס' שלמי יהודה (פ"ג) דגשמים אינן מוקצין, וכעת ראיתי בס' מקור חיים לבעל חו"י ז"ל (סוס"י ש"י) שלאחר שמביא מבעל שבה"ל להיתר, סיים עלה "ושיש לפקפק בהוראה זו" עכ"ל, וסתם ולא ביאר צד פקפוקו, ולהלכה נקטינן להקל כנ"ל.

והטעם שאינן מוקצין משום דחזיין לרחיצה ולשתיה, ואף שבזמנינו בעיירות הגדולות שום אדם לא ישתמש עם מי גשמים לשום דבר, ובפרט מאחר שכבר ישנו לכל אדם מים (כשפע גדול) הבא מצניורות העיריה המרכזית (ומה דחזי לבהמה חיה ועוף הלא אסור להשקותם לבעל חי שאין מזונתן עליו) מ"מ כיון דשם משקה גמור עלה (הראוי לבני אדם) מה שאין הדרך להשתמש עמו זה אינו מפקיעו מתורת

יתקדרו השמים עבים וירדו גשמים או שלגים, ובפרט בזמנינו שחוזי הוועטער כבר יודעים מראש שירדו גשמים ובני"א חושבים על זה [ולעיל בסי' רצ"ג (בנוגע דואר שהגיע לישראל בשבת מחוץ לתחום) הבאנו מהמ"ב בסי' תקט"ו (סקע"ב) דנכרי שהביא לעצמו פירות מחוץ לתחום אינו מוקצה לישראל אף שלא ידע מזה, דרק אם הדבר הוא שלו ולא הביאם י"א דהו מוקצה דכיון שלא הביאם אסוחי אסתי דעתיה מיניה, ואף להרמ"א שם שמחמיר מ"מ מודה אם ידע מזה מאתמול והיה דעתו עלה] וע"ע בדברינו בסי' שלאחר זה מזה.

וע' בדברינו בנשמת שבת שם מהו לגרוף השלג בשבת (במרא וחצינא), ומהו לעשות כדורי

שלג.

☆☆☆

פימן שכ"ז

שאלה - מים הנוטפין מן עירקאנדיש'ן האם מוקצין.

תשובה - מוקצין. כמש"כ בסי' מנחת שלמה (ח"ב סי' י"ח אות ה') דמים הנוטפים מן העיר-קאנדישא"ן מוקצין שזה ודאי נולד (אבל מי זיעה שעולה על החלונות בימות החורף וקרח שעל המאכלים שבפריזע"ר אינן מוקצין דבטילים להחלון ולהכלי). ודן שם למה מי גשמים שירדו מעננים שלא היו מערב שבת אינן מוקצין (דלכאורה זה הוי נולד גמור, דבזה לא שייך לומר מיא בעבים מינר נידי כעירובין דף מו:;) ומביא בזה מס' ברכת רצה, וכי שיש ע"ז כמה תירוצים, אבל עכ"פ מי העיר-קאנדישא"ן ודאי נולד גמור הוא יעו"ש, אבל בקובץ אסיפת חכמים (באיאן, גליון ב' ע' קס"ה) יצא חכ"א לחדש דהיות שנקטינן שמי גשמים אינם מוקצים ומסתימת הדברים היינו אף מי גשמים מעננים שלא היו מערב שבת על כרחך צריך לומר דמה

כשנפלה מערב שבת שאז אין בהם חשש מוקצה כלל, שכבר היו מוכנים מבעוד יום (וע"ע בדברינו בשו"ת נשמת שבת ח"ד סי' רמ"ז), והלום ראיתי נמי בסי' אשל אברהם (תנינא, סי' שי"ב) דשלג אינו מוקצה שראוי ליתנו לעופות במקום שתיית מים כנהוג ליתן לאווזות דוקא שלג עיי"ש [אלא שמצד זה יש לדון עלה בזה"ז שאין לנו עופות בבתינו (ועופות דעלמא אין מזונתן עלינו)], וכ"כ בסי' תולד"ש (דף רא ע"ב) דשלג דינו כמי גשמים (שאינו מוקצה) וכ"ה בסי' שש"כ (טז-מד) דהשלג אינו מוקצה.

שוב נתעוררתי בששו"ת אגר"מ (או"ח ח"ה) בסי' כ"ב אות ל"ז) כ' כפשטות דשלג שנפלה בשבת הוא מוקצה דהוי נולד, ואינו כגשם עיי"ב, ולא הביא ראיה, ולא כ' טעם לחלק ביניהם (וע"ע שבס' טלטולי שבת מביא משמו ששלג אינו מוקצה), אמנם כמדומני שכ"ה סגנון דעלמא דשלג הוא מוקצה, וחשבתי דאולי מה ששגור בפי העולם דשלג הוא מוקצה היינו במקומות הקרים ביותר (כמו ברוסיה) ששלג שנפלה היה נשאר קפוא על פני הארץ משך כל החורף דאז דומה למה שכתב המג"א שאסור לשבור בשבת קרח שעל פני הבאר (כמובא בדברינו בנשמת שבת ח"ד סי' רמ"ז), אבל זה לא שייך בשלג שבמדינתנו העומד לימס (ולהנטל ממקום נפילתו) במשך זמן קצר, וחזתני הרה"ח מוהרש"א נ"ו העיר שאולי שמה ששגור בפומא דעלמא דשלג הוא מוקצה היינו שלג שירד מכבר ונדרס ונתלכלך באופן שתו אינו ראוי למידי.

ובתשו' הגרשז"א ז"ל שבריש סי' טלטולי שבת כ' שאפשר שאם (פתאום) נתקשרו השמים עננים בשבת ולא היה דעתו עליהם כלל אפשר דשלג מוקצה כאבנים וצרוורות יעו"ב, וכנראה דלדידיה ככה"ג גם מי גשמים מוקצים הם, וזה דלא ככל הני פוסקים הנ"ל שלא חילקו בכך, ועוד צ"ע דכל אחד יודע שעלול שפתאום

בעזרת השם יתברך

ספר

תוספת שבת

עם מהדורא בתרא

חלק א'

על הלכות שבת מרישא עד גמירא

חיברו הגאון הגדול המפורסם

מור"ה רפאל מייזליש מהארחוב זצוק"ל

אב"ד פאריצק

נדפס בראשונה בשנת תקכ"ז ומהדורה שניי בשנת תקס"ו

ועכשיו בעזהשיית יצא לאור מחדש

באותיות בהירות מאירות עינים ומתוקן מאלפי שגיאות שהיו בפוסקים הקודמים ונלוה עליו בשולי היריעה שני הוספות

מראה מקומות לספרי
האחרונים המביאים דבריו,
ופסקיהם למעשה

משא ומתן בדבר הלכה
לפרש וליישב דבריו
במקומות שטעונין ביאור

ממני הצעיר באלפי ישראל

אשר אנשיל עקשטיין
נכד המחבר

מהדורא שלישית עם תיקונים
שנת תשנ"ט לפ"ק

16

ז. לסחוט כבשים (פי' פירות ומיני ירקות המונחים בחומץ ונמלח כדי שלא ירקנו) ושלקות אם לגופם שאינו צריך למים (יג) ואינו סוחט^ל אלא לתקנם לאכילה אפילו סוחט לתוך קערה שאין בה אוכל מותר ואם צריך (יד) למימיהן מותר לסחוט לתוך קדידה שיש בה אוכל אבל אם (טו) אין בה אוכל אסור (טז) ולר"ח כל שהוא צריך למימיהן (יז) חייב הטאת (יח) אפילו סחט לקדידה שיש בה אוכל: (ולדבריו הסוחט אשכול לקדידה נמי אסור). (טור):

ח. הסוחט (יט) דג לצירו דינו כסוחט כבשים ושלקות למימיהן:

ט. השלג והברד (כ) אין מרסקין אותם דהיינו לשברם (כא) לחתיכות דקות כדי שיוכבו מימיו אבל נותן לתוך כוס של יין או מים (כב) והוא נימוח מאליו ואינו חושש וכן אם (כג) הניחם בתמה או כנגד המרורה ונפשו מותרים:

← י. (כד) מותר לשבר הקרח כדי ליטול מים מתחתיו: L

תוספת שבת

וענבים כלכד היינו דוקא במשקים של עצמם, ולא במשקים הכלועים גם אפשר דפליג ר"י על מלתיה דרב דס"ל לא אסרה תורה וכו' ופסק כר"י: (יח) אפילו לקדידה שיש בה אוכל. דס"ל מרסחם ר' יוחנן ולא חילק בין קדידה לקערה, משמע דס"ל דאין לחלק, והיינו דמסיק רמ"א וכתב ולדבריו וכו': (יט) דג לצירו. דנבלע בו נמי משקים דעלמא להכי דינו כסוחט כבשים ושלקות: (כ) אין מרסקים אותם. משום דעל ידי ריסוק נוטפים מהם מים והוי מוליד ודמי למלאכה שכורא את המים. ועוד יש טעם אחר משום גזירת סחיטה דאיכא למיגזר שמא יסחוט פירות העומדים למשקים: (כא) לחתיכות דקות. וכתב ב"י דמ"מ שרי לשבור חתיכות קרח ממנו, דאף אם יזוב ע"י כן קצת טיפות לית לן בה כיון שלא נחכין לכך: (כב) והוא נימוח מאליו. דמשום נולד ליכא כיון שאינו ניכר ושרי אף לדעת המחמירים כס"י שיי"ח סי"ו גבי שומן, דהתם השומן צף למעלה וניכר בפני עצמו ומשום משקים שזבו ליכא למיתסר דכיון שנתערב במים ואינם בעין ל"ג ביה אטו שמא יסחוט פירות העומדים למשקים, מיהו לרסק בידיים אסור לדעת המחבר, אבל הרמב"ן והה"מ ס"ל דאפילו לרסק בידיים שרי מטעם זה כיון שאין בעין, (יג) לא גזרו ביה כלל: (כג) הניחם בחמה. דכיון שמאליו הם נימוחים, ולדעת רמ"א כס"י שיי"ח סי"ו אסור משום (יד) מוליד כמ"ש, אא"כ הוא מעורב במים: (לכד) מותר לשבר הקרח. שהרי אינו בורא המים הללו, ואי משום שכירת הקרח לא מיקרי סחירה. וגדולה מזו אמרו שובר אדם את החבית לאכול הימנו גרוגרת. מרדכי. וכתב המג"א דלפ"ו בנהר או באר אסור, משום סחירה והיינו כיון

רק לצורך טיבול מאכל ולא מקרי משקה, ואפילו אם נהגים לסוחטו לתוך מים או יין לשחותו שרי, כיון דבשום פעם אין שותין אותו לבדו אלא בתערובות שאר משקים לאו בני סחיטה נינהו ודינן כשאר פירות שאינם עומדים למשקים כמו שנתבאר ס"א. ולדעת הב"ח שם אסור לסוחטו לתוך מים או יין דמשקה הבא למשקה משקה הוא כמ"ש ס"ק ג'. ולימנו"ש הכבושים במלח דינן ככבשים ושלקות דס"ו. ופשוט דשרי לסחוט אותם לרכך המאכל כמו בשאר פירות, והוי למתק הפרי: (יג) ואינו סוחט אלא לתקנם לאכילה. והוי כמו למתק האוכל. ול"ד לזיתים וענבים דאסורים (יא) בכל ענין כיון דרוב העולם סוחטין אותן למימיהם גזרין שמא יסחוט אותן לצורך משקה שבהם: (יד) למימיהן וכו'. דלענין זה גריעי טפי משאר פירות, כיון שהיה עליו שם משקה קודם שנבלעו המשקים בתוכם, ולכך אסור לסוחטן אפילו למשקה אחר, אבל אם סוחט לתוך האוכל לא מקרי משקה אלא אוכל והוי כמפריד אוכל מאוכל, וה"ה לתוך המוריים נמי מקרי אוכל: (טו) אין בה אוכל אסור. אבל חיובא ליכא בהם, ולא משום שאין המשקים יוצאין מגופן דהא בסט"ו נמי אין המשקים יוצאים מגופם ואפילו הכי חייב עליה מדגזרו שם שמא יסחוט משמע דאית ביה חיובא, אלא הטעם כתבו התו' משום דאין חייבים מן התורה אלא על דריכת זיתים וענבים כלכד, ולכך אינו חייב (יז) עליהם, אלא דמדורבנן מיהו אסור כיון שהיו עליהם שם משקה מקודם אבל סתם פירות מותר לסחוט אותם כמ"ש ס"א: (טז) ולר"ח כצ"ל: (יז) חייב. דפסק כר' יוחנן דס"ל דזה דמי למ"ש סט"ו, ולדידה אפשר הא דאמרין לא אמרו אלא בדריכת זיתים

ביאורים

אכילה, מ"מ מלאכה הוא, והיתר זה לא שייך רק בצורך, וכמו שביארנו באחרונים גדר המלאכה, שמבדיל ומרחיק האוכל מהפסולת, ועי"ז הוא מתקנו, אבל כשנא מיד לתוך הפה אין זה שום חיקון. משא"כ בגדר מלאכה דש, שהוא עושה דבר חדש, שהוליא הנעלם לאור העולם, ועשה הפעולה להביא האוכל אל תכליתו שיהא מופשט

מפה משום שהוא דרך אכילה, דהלא המפה הוא דומה לנפה, ונפסה אין היתר של דרך אכילה, אלא ע"כ הטעם דכל מה שמגיע לפה נשעת אכילה לא מיקרי מלאכה. ונלענ"ד דקשה לפרש כן, דהא אי' נס"י של"ו (נמנ"א ס"ק י"א) דהאוכל מתחבר אסור משום קולר [אלא דהוא כלאחר יד, ומשו"ה אינו חייב], אע"ג דהמלאכה נעשית נשעת

צינונים

(יא) פי' כמ"ג כ"ח ט' שמאלו כמילתא נטעמא. (יז) ובספ"י י"ו מיי"י נפקק שיש בו יין. (יג) והשו"ע הכן הכריע דיש להחמיר בזה, ועמש"כ בניאורים נ"י. (יד) ונבנה"ח כתב הטעם משום נולד והתו"ש לשיטתו נס"י שיי"ח ס"ק נ"ג ועי' צינונים שם.

17

יא. צריך לזהר בחורף שלא יטול ידיו במים שיש בהם שלג או ברד ואם יטול יזהר שלא ידחקם בין ידיו (כה) שלא יהא מרסק:

יב. יש לזהר (כו) שלא ישפשף ידיו במלח:

יג. (כז) דורס שלג ברגליו ואינו חושש:

יד. הר"מ מרוטנברג מתיר להטיל (כח) מי רגלים בשלג (כט) והרא"ש היה נזהר:

טו. אסור לפרוס (ל) סודר על פי החכית וליתן על גביו הכלי שדולים בו שמא יבא לירי סחיטה אבל בגד העשוי לפרוס עליו מותר שאינו חושש עליו למוחטו:

תוספת שבת

מנת לבנות כדאיתא בשבת דף ל"א ע"ב ע"ש: מיהו לפי מ"ש בספר שו"ת שב יעקב סי' י"ז, דקרח אין מבטל המחיצה כמו מים שאינן מבטלין המחיצה, דקרח יש לו כל דין מים לכל דבר, והביא ראיה מלשון הר"ן ס"פ במה טומנין ע"ש שהאריך בזה, ולפ"ז משמע ממילא דלא נקרא מחובר כלל דאי הוי כמחובר לקרקע והרי הוא כקרקע ודאי מלחא דפשיטא דהמחיצות בטלי לגמרי, דממילא למלאו עפר, אלא ודאי דלא מקרי מחובר כלל, אלא הרי הוא כדבר אחר המונח בתוכו ומקרי חלוש (וכ"מ מלבוש כמ"ש בס' א"ר). וכבר (ט"ו) נהגוללהתיר אותן הטובלין בשבת לצורך מצוה, ואין שום מי שמוחה בידם ואין שום דמיון להמפיס מורסא בשבת להרחיב פי המכה כמ"ש סי' שכ"ח (סעי' כ"ח) דאסור, דל"ד זה לזה כעוכלא לדנא: [כה) שלא ירסק בידים, כמ"ש ס"ט. ולדעת הרמב"ן והה"מ שרי כמ"ל: (כו) שלא ישפשף ידיו במלח. מפני שהמלח נימס בידיו והוי מוליד *ומותר ליתן מלח במים כיון שהוא ממילא כמ"ש ס"ט, רק שיוזהר שלא יעשה איסור משום מי מלח הנזכר בסי' שכ"א כ"כ הט"ז. ולא ידענא מאי קאמר דהתם אין בו איסור רק (טו) לתת לתוך הכבשים דהוי כמעבד, ולא שייך כאן: (כז) דורס אדם שלג ברגליו. ואף שנימוח ע"י כך לית לן בה דהוי דבר שאינו (ח) מתכוון. והט"ז כתב דכיון שא"א ליהזר מזה לא גזרינן בזה: (כח) מי רגלים בשלג. ואף שהשלג נימוח ע"י שרי [ג] כיון שמעורב במי רגלים: (כט) והרא"ש היה נזהר. כיון שעביד מעשה בידים גרע טפי: (ל) סודר ע"פ חבית. בגמרא פירש"י שיש בו (יח) יין. וכבר נתבאר זה כמה פעמים דבשאר משקים לא גזרו שמא יסתוט אח"כ. והטעם

שהוא מחובר. *ולכאורה היה נראה להביא כדמות ראייה דגם בבאר שרי מהא דאיתא בסי' שכ"ה ס"י בשם ר"ת דאם מילא עכו"ם מים בשבת לצורך דשרי ישראל לשתות מהם, מטעם דאי הוי בעי היה יכול בעצמו לטפס ולירד לבור ולשתות מהן, ולא מקרי הנאה, וראיתו מדרקט במתניתין מילא מים לצורך בהמתו וכו' משמע דלצורך ישראל שרי ע"ש. ואי איתא אכתי הוי ליה למינקט מילא מים לצורך ישראל, והיינו ברלא אפשר למלאות רק ע"י שכירת הקרח דא"א ע"י ישראל, אע"כ דשרי לשכר הקרח אף בבאר. ואין להקשות דהא אכתי משכחת לה דאסור ע"י ישראל כגון דאיכא מקום סכנה שא"א לו לישראל לילך לשם כמ"ש המג"א שם, אי משום הא לא איריא דזה הוא מלחא דלא שכיחא שיהיה מקום סכנה לישראל ולא לעכו"ם. אבל הא ודאי תיקשי היכי שא"א כי אם ע"י שכירת הקרח דזה הוא הדבר המצוי ושכיח טובא בחורף הוי ליה למינקט לצורך ישראל. ובכה"ג דומיא דאינך דנקט דמיירי לצורך ישראל, ואין לומר דניחא ליה למינקט לצורך בהמתו דהוי מלחא דפסיקא דשייך תמיד, דהא גם בבהמה לא הוי מלחא דפסיקא דהא בנהר שרי אף בבהמה כמ"ש המג"א בשם המרדכי שם. אכן יש לדחות לפי מה דמסיק בש"ס שם דלהכי איצטרך למיחני מילא מים וכו' משום דה"א דדוקא נר שרי בשדוליק לצורך עצמו דנר לאחד נר למאה, אבל הכא איכא למיגזר דלמא אתי לאפושי בשביל ישראל, ובכה"ג ודאי דלא שייך למימר דלמא אתי לאפושי, ואף אם תמצא לומר דגם כהא שייך למיגזר דלמא אתי לאפושי ולשכר הקרח יותר כדי להרחיב הנקב, מ"מ הך גופא אינו אלא מדרבנן, דסותר אינו חייב אלא כסותר על

שקלי וטריא
ופלפול יפה

ביאורים

אכילה, וה"ה מוץ הוי דרך אכילה, משא"כ האוכל ממחומר אין דרכו נקב, ולכן מיקרי מלאכה. ומלבד זה, הפמ"ג כפי' ש"ט משנ"ו ס"ק ו' כחז דאפשר דנקודר מותר לנרוד כדי לאכול מיד, דלא יטעה לנרוד בנפיה, דלא

מהכסוף, בזה אין נ"מ אפילו אם נטמן מיד לפניו, מ"מ זהו עיקר המלאכה, להוילוח ולעשותו אוכל, משא"כ צנור, שהוא אוכל מכבר אלא שמתקנו, (ועי' נפטר שפחה השנה כוללי מלאכה דש אות נ'). ואולי יש לפרש כוונת הפמ"ג שר"ל דכפה לא מיקרי מלאכה דהוא דרך

ציונים

(טו) והשו"ע הרכ סעי' י"ח ספק לאיסור כהמג"א, וכ"מ בפמ"ג, אבל המנהיג"ט והנגדי ישע והמ"ב, הסכימו לדינא כהפמ"ג. וע"ע בקט"ה"ש סי' קכ"ו ס"ק י"א שהקשה על המג"א מפנימה החטור כסו"ם רנ"ט, ומדיעוק נירוח מאליו כפי' ש"מ כמג"א ס"ק י"ח. (טו) ובפמ"ג מיישב כוונת הט"ז, וז"ל דהו"ש ס"ל דאין דרך לרסוף ידים כמי מלח עין. (יז) משמע דזוקא אם לא הוי פס"ד, וכ"מ בדברי הרא"ש לענין מי רגלים כמג"א ס"ק י"ז, וכ"מ השו"ע הרכ אצל מהגר"א שהובא במ"ב כשע"ז ס"ק מ"ג דמדמהו לסעי' י' משמע דאפילו נפס"ד מותר, וגם ט"ז מיקל נפס"ד מטעם אחר, ועי' בעו"ע הרכ שהכריע דלרף להמיר נפס"ד נמקוס שאפשר. (יח) עי' בקה"ת ס"ק י"ט שהשיג דנרש"י דף מ"ח ד"ה דקא עזר מנא"ר כהד"א דמיירי נמים, ועי' בנהל"ד ס"ק ט"ו הטעם דלא אמרינן כאן שרייתו זהו כינוסו.

ספר

שאלות ותשובות

חתם סופר

למנא ורבנא גדול מרבין שמו
רבי משה כהרץ רבי שמואל סופר זצלה"ה
אב"ד ור"מ בק"ק פרשבורג והמחזיק

אורח חיים

הודפס לראשונה בפרעסבורג
בשנת עמ"ס סופר מהיר לפ"ק (תרס"ו)

ועתה בס"ד יצא לאור עולם ברוב יופי והדר
בהגהה מחודשת, הערות וציורים מספרי רבותינו ראשונים ואחרונים,
ובתוספת מפתחות ומדור הוספות והשלמות ועוד כמה מעלות טובות
כאשר עיני הקורא תחזינה מישרים

ע"י המשחדל

ע"ה דניאל כימון ס"ט

בעיה"ק ירושלים תובב"א

שנת תשע"א לפ"ק

בסיוע מכון המאו"ר להוצאת ספרים

שע"י ישיבת "אורות התשובה" ירושלים ת"ו

מדמדמי ליה לחביות, ש"מ דעכ"פ היה ראוי לאסור השבירה ההיא ורק יליף מחביות שמוחר משום שהוא מקלקל כמבואר שם בש"ס. וצ"ל ה"נ נהי דמקלקל לא הוי בשבירת הקרח, מ"מ מתקן נמי לא הוה ולא עביר מידי, אבל כהנהר דמתקן מחיצות אין להתיר כלל. ואע"ג דבחרין מותר ליקח התן לבהמתו, התם אין בנטילת התבן שום איסור ואיהו לא מכוון לעשות מחיצה רק להאכיל לבהמה, משא"כ הכא דאיכא איסור בשבירה ולא הותר רק משום דלא מתקן מידי. אבל אי מתקן מידי הרי איסור השבירה במקומה

עומדת. L

ור"ן התם מותר לטלטל התבן מהחריץ אל החצר לבהמתו, הכא אסור לטלטל בקרפף שהוא מקום קרישת הנהר. ותו נ"ל לו יהיבנא כל הנ"ל שיהיה מותר לשבור אפילו בנהר ובאר ויהיה נמי מותר ליטלו משם אחר השבירה, מ"מ אינו בדין למיחשבי' למחיצה, דידוע דמבוי הפתוחה לנהר אם יפתח וישוד הקרח ברוחב המבוי באורך כ"כ עד שיהיה מחיצה מתלקט עשרה מתוך ד' בתוך הנהר, זה יהיה משקל כמה אלפים לטראות קרח. וא"כ אעפ"י שמותר ליטלו בשבת, מ"מ לא עדיף מסולם הצורי דעירובין ע"ז ע"ב, ודקלים וסולמות של בבל שם ע"ח ע"א, דכובין קובעתן. ולא עדיף מספל דרב יחיאל (שם עז, א) דהואיל ובעי מרא וחצינא לא יטלנו משם וממעט וה"ה ה"נ. וצדקו דברי הטור ומג"א בהא. אלא שהייתי תמה אם כדבריהם א"כ בים נמי בשעה שנקרש בטל ל"י למחיצתא, והש"ס בעירובין כ"ב ע"ב פריך כולי עלמא נמי מקיף ל"י אוקינוס, פי' ולהוי רה"י, ומאי קושיין אה"נ דאוקינוס משוי ליה רה"י ולא משכחת ל"י רה"י אלא בשעה שהים נקרש. והטור"ז רצה להשמר מזה וכתב דבים לא שייך זה, כי סבר שלא שייך ים נקפה מחמת כפור. ובאמת כל הים הסמוך לציר הצפוני בעשרים מעלות, וכן בציר הדרומי הוא נקפה רוב השנה חוץ ממכו ב' או ג' חדשים בקיץ, והצפוני נקרא קרייאן לאנד והים נקרא אייז מעער. וא"כ במדבר דאמר רחמנא לא תפיקו מרה"י לרה"ה, זה הי' ממחרת יה"כ ואז כבר נקפו הימים ובטלו מחיצות. אבל בלאו הכי אה"נ דהים עשה העולם רה"י ומאי קושיין.

אפי' אי מיירי מעפר מוכן לכסות בו צואה וכה"ג. (ותימה על מג"א סי' שע"ב סק"ו). מ"מ יש חלוק בין היכי דקאי למטיימה להיכא דלא קאי למטיימי' דאז לא בטיל אם אינו מבטלו בידים. ודעת רוב הפוסקים שצריך שיבטלנו שם לעולם, ויעיין ריטב"א פ"ק דסוכה (ה, א ד"ה פסקא) דלא דמי לדבר האסור לטלטל דה"ל כבטלו לעולם אע"ג שעתיד ליטלו למחר, מ"מ היום לא יטלנו בודאי. משא"כ דבר המותר לטלטל אע"פ שבטלו על זמן מה יכול להיות כל שעה ושעה שימליך ויפנה העפר ולא בטלו אלו המחיצות, משו"ה בעי' או שיהיה אסור לטלטלו או שיבטלנו לעולם חוץ היכא דקאי למטיימי'. ועיין ברש"י שבת מ"ב ע"ב במתני' מפרש בטל כלי מהיכנו להושיב כלי במקום שלא יכול ליטלו משם הוי כקובע לו מקום ומחברו בטיט ודמי למלאכה ע"ש, ס"ל דאיסורו קובעו טפי. ויעמ"ש שם קנ"ד ע"ב. מ"מ זה סיוע לדברי הריטב"א הנ"ל.

76

והנה נחזי אנן, הנהר לא קאי למטיימי' בגליד וכפור, אדרבא אדם יושב ומצפה מתי תם השמש ותמס. וחרף הלזו הו"ל לענין זה כבית לענין עפר, וקרח מותר ליטלו בשבת כמבואר במרדכי דשבת סי' של"א ופסקו בטוש"ע סי' ש"ב סעיף יו"ד, דמותר לשבר הקרח כדי ליטול מים מתחתיו בשבת. וא"כ שיכול ליטלו משם בשבת, וגם אין דעת שום אדם לבטלו שם ולא קאי למטיימי'. א"כ יש לתמוה על המגינים ז"ל שאסרו בפשיטות.

אמנם אחר העיון קצת הי' נ"ל שטעות, חדא לפמ"ש מג"א שם סקט"ו ונ"ל דבנהר או באר אסור עכ"ל. כוונתו מבואר דוקא בכלי שאינו עושה בנין חדש דאין בנין בכלים הוא דשרי, אבל לא בנהר ובאר שע"י הקרח נתבטלו מחיצתו וע"י השבירה עושה בנין חדש, ויש בנין בקרקע ולא בכלים. וכן יש להוציא מדברי תוס' שבת קמ"ו ע"א ד"ה שובר וכו', שהרי המרדכי בשם ראבי"ה הוציא זה משובר אדם את החבית ליטול גרוגרת יע"ש. ותו נ"ל גם בכלי אסור לטלטל מיהת הקרח, ולא הותר כ"א לשברו אבל אסור לטלטל השברים, דהרי מייתי לה מחבית ליטול ממנו גרוגרת והתם פשוט דאסור לטלטל השברים משום שברי הכלים שנשברו ביומן. ותו

ג. ר' מחצית השקל שם מש"כ כביאור דברי המ"א.
 ג. עיי' מרומי שדה סוכה שם ומש"כ בהערתי לפי ר"ח שבת [מכין לב שמח עמ' קפה בהערה 150 במומנר].

בזוה"ח
עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

שו"ת

נשמ"ת שבת

(הוא חיד משרת מקדש השבת)

כולל בירודי הלכות בהל' שבת המצויים

(השייכים לשו"ע סי' שיי"ח - סי' שכ"ז)

כל אלה חוברו יחדיו בעזרת ה' יתברך ויתעלה

ע"י הצעיר באלפי

ישראל דוד הארפענעם

מו"צ בבית הוראה מטעם התאחדות הרבנים

מח"ס 'ישראל וחמנים ג' חלקים

ש"ת וברך דוד ב' חלקים

ס' חינוך ישראל

ושא"ס

ברוקלין נ.י. - שבט שנת ה"א תשנ"ב לברה"ע

מהדורא חדשה מורחבת - טבת שנת ה'תשנ"ג לפ"ג

נימוס על ידו ולא יחלקו עליו בני אדם.

תשובה - לצורך גדול וכן לצורך רבים יש להקל, יש לרמות דבר זה לנתינת שלג או פשטידא (שיש בתוכה שומן הנימוס) כנגד המדרה ריש מקילין מטעם שבכה"ג לא חשוב מרסק בידים מאחר שהוא אינו עושהו בידים בהמשך הזמן רק מאיליו הוא נימוס במשך הזמן שמשנתה שם, ומבואר ברמ"א ובפוסקים סו"י שי"ח דלעת הצורך סמכינן להקל כשיטה זה, ואין לך עת צורך גדול מזה שלא יחלקו עליו בני אדם, ועוד דלמעלה בסימן רל"ז הבאנו מכמה אחרונים דס"ל דלענין ברד ושלג אף לבעה"ת מותר.

אמנם יש לחלק דשאני נתינת מלח דנחשב למעשה שלו ממש וכגירי דילי וכל משך הזמן שהמלח עושית פעולת ההמסה נחשב כנעשית מכוחו וצ"ע, שו"ד בשערים מצויינים בהלכה (סי' פ"ח סק"ו) ובשו"ת מחזה אלי' (סי' ס"ח ס"ח) שמקילים בזה כנ"ל משום דל"ח כמרסק בידים דמי לנתינת פשטידא ושלג כנגד החמה [ועצ"ש במחז"א הנ"ל שאף אין לחשוש מה שעיי"כ נזל מים הנפשרים ד' אמות ברה"ד ולא גזרו על כחו ברה"ד בימות החורף, וכן אין לחשוש אף אם תזול למקום זרעים, אבל לפוד עליו חול או עפר אסור משום בנין שבטלין להקרקע עיי"ב, ואי"ה במק"א יבואר רב"ז] ועשו"ת באר משה (ח"א סי' כ"ח).

ונראה שמותר לזלף עליו מים כרי להמיסו שיש לסמוך בכה"ג שהוא צורך גדול על המג"א המובא ברבינו לעיל סי' רמ"א שכשמתערב עם מים מותר אף לרסקו בידים, והכ"נ השלג הנמס מתערב תיכף עם המים שהוא זוחל (וכמוכן דהיינו שלא במקום זרעים רשם אסור משום פסק"ד דמלאכת זורע או חורש).

ועוד יותר נראה דאם הוא במקום שרבים עוברים דרך שם או אף לרסק בידים ממש יש להתיר לפי המבואר בסי' ש"ח ס"ז וסי"ח דלא גזרו על שבות במקום הויקא דרביים.

סימן רמ"ז

שאלה - נפלה שלג בשבת אי מותר להגביה השלג במרא וחצינא (כמובן במקום המותר בטלטול).

תשובה - נראה להקל לפי"מ שהאחרונים חולקים על המג"א (כאן סקט"ז) האוסר לשבור קרח שעל פני הנהר או הבור (משום סתירת בנין), וכמבואר במחזה"ש"ק משם תוס"ש ושו"ת שב יעקב וכ"כ המ"ב (סקל"ז) משם הא"ד תוס"ש ומא"מ שחולקין על המג"א דרשם מים עליהם ואין שייך בו בנין וסתירה כלל, וכ"כ להיתר בערוה"ש, וכ"ה בס' אבן העזר (סי' שס"ג סל"ג, דקרח הנימס מאיליו עריף מסתימת תנור בטיט דמבואר בסו"י רנ"ט שאין בהסרתו משום סתירה) ועשו"ת מהרש"ם (ח"ג סי' של"ד ד"ה מכתבו) ובספרו דע"ת, וכן בס' כנסת יחזקאל כתב.

ואף לשיטת המג"א אשר הביאו ג"כ להלכה בשו"ע הרב וכ"מ דעת הפרמ"ג לאיסור (שכ' ע"ד הא"ד ואינו מוכרח), וכ"כ בכלכלה"ש דהר"ל כבונה פתח וכ"ה בפסקי הלכות שבסוף שו"ת יד אלי' (רגילער, הליכות אלי' אות מ"א סק"ז), וכ"מ מתשו" ח"ס (סי' פ"ט) שמסכים עם המג"א, וכ"כ בס' בא"ח (שם אות י', אלא שלצורך מצוה כטבילה יש להקל כמוש"כ בס' תוס"ש שנכבד נהגו כן) וכ"כ במנח"ש (סי' פ' סקנ"ו) ובקצה"ש (סי' קכ"ו סקי"א), [ועמג"א שם משם המרדכי דסתם דאלו כסתם קרח אין איסור סתירה בשבירתו כמו דמותר אדם לשבור את החבית ליטול ממנו גרוגרת, ובשו"ע הרב כ' משום דמי לפסיקת תלוש שאינו כלי שאין בו איסור, וא"כ לכאורה אף את"ל דגם הכא דינו כתלוש מ"מ לא נתייר רק לצורך אכילה או שתי' בשבת כמו שבירת חבית ליטול גרוגרת, מיהו ע' בס' קני המנורה דהמרדכי למד מכש"כ מהתם והכא אף עדיפא מהתם ושרי בכל גונא, וע"ע בשעה"צ שמביא משם ס' מאמר מרדכי דבכלל אי"צ לסברא הנ"ל דלא שייך בזה בנין וסתירה כלל ולרווחא דמילתא בעלמא כ' כן המרדכי] נראה לחלק דזה דוקא בבאר ונהר שיש שם ריבוי מים אשר במשך החורף נקדש ונקפא שם המים על משך כמה חדשים, לא

בשלג הנפלת על פני הקרקע שעומדת לימוס במשך איזה ימים ואינו בטל להקרקע שם, ע' ס' שי"ג ס"י ובמ"ב שם (סקנ"ה) ובמג"א (ס' רמ"ד סק"י) וע"ע מה שכתבנו מזה בחלק התשובות לסימן של"ג, ובס' קצוה"ש (הנ"ל), שוב לאח"ז מצאתי בס' מקור חיים להח"י (סעיף י"א) דמותר לפנות השלג מן החלון ומן הדרך.

וממילא שמוותר אף להסירם במרא ונציגא שהרי מותר לטלטל כשמל"א לצורך גופו ומקומו (וכ"מ מס' מקו"ח הנ"ל שכ' דמותר לפנות השלג מן הדרך, והלא בידיו אי אפשר לפנותו כמובן ועל כרחך במרא ונציגא, ויש לזהות דיכול לפנותו במכברות), שוב מצאתי בשו"ת מהרש"ם (ח"ג סוס"י צ"ו, שדן שם לענין דלתות היקף ועידוב העיר שאי אפשר לסוגרם בשבת מחמת שנקרשו ע"י הקרח) שכ' בשם השואל דמותר לישראל להסיר הקרח בשבת ע"י קרדום, והסכים עמו המהרש"ם ומביא שכן נמי מבאר בס' אבן העזר (ס' שס"ג) שכ' דמותר לשבור הקרח מבאר ונהר אפילו ע"י גרזן עיי"ש (כש"כ שלג מיעוט שנימס לאחר איזה ימים).

ומצר טלטול השלג שנפלה בשבת אין איסור לפמש"כ הפוסקים ששלג אינו מוקצה בשבת משום נולד (כמו גשם שירדה בשבת שאינו מוקצה כמוש"כ המ"ב ס' של"ח סק"ל, ולא כהפמ"ג), וכ"ה בס' מקו"ח הנ"ל דאף אם ירדו השלג בשבת מותר לפנותו ואף מותר להשתמש בהן באותו השבת (וציין להרביז בסימנים של"ז של"ח שנ"א), ועמג"א (ס' שצ"ז סק"ג) ובס' מנחת שבת (בשזיה"מ ס' פ' סק"ט).

← [וע' בשו"ת ח"ס (או"ח ס' פ"ט) שרע"ט עפ"י דברי המרדכי הנ"ל שמשוי היתר שבירת קרח לשבירת חבית (ליטול גרוגרת) דאף באופן שמוותר לשבור הקרח מ"מ אסור לטלטלם אח"כ ודינם כשברי כלים שנשברו ביומן ראסור לטלטל השברים, והשיג על אבה"ע הנ"ל ותשו' כנסת יחזקאל שכתבו דקרח שעל פני הארץ דבר הניטל בשבת הוא עיי"ש, ולא זכיתי להבין דברי קדשו דשברי כלים שאסור לטלטל היינו כשתו לא חזי למידי משא"כ קרח ראוי לכשתימם, ועוד דע"י שבירתו לא נשתנה תשמישו ולא נגרע כלל ממה שהיתה ראוי מקודם, וע' ברע"ת דבקרח שהוכן לכך אף להח"ס מותר לטלטלו].

אבל היות שיש בזה קצת זלוול לשבת וגם הוא מילתא דתמזה לרבים לעשות כן בשבת על כן אין לעשות כן אלא לצורך גדול כשיש חשש שעלולין בני"א להחליק עצמן שם וליפול (שיכולין עיי"כ לחוק נזק הגוף גדול), ואם אפשר יעשנו ע"י עכ"ס דייקא, ובכל אופן ישתרל לעשות זאת באמצע הלילה או באשמורת הבוקר בזמן שאין רואים, ומהיות טוב שיפנותו ע"י מכברות וכדומה דאינו דרך זלוול ועוברא דחול כל כך.

סימן רמ"ח

שאלה - בחורף שיש קרח קרושה על גבי החלון אי מותר להסירו.

תשובה - מותר, כבר הבאנו בסימן הקודמת מחלוקת הפוסקים בנידון שבירת קרח שעל פני הנהר אי אמרינן שהקרח בטילה לגבי הקרקע וממילא שיש בשבירתו משום סתירת בנין, ולכאורה לפי"ד האוסרים יש לאסור אף בנידונינו והא החלון הוא ג"כ חלק מן הבנין המחוברת להקרקע, אמנם לפמש"כ למעלה להקל לנו"ע בהסרת השלג מן הקרקע משום ואינו עומד להתקיים שם על כן אינה בטילה להקרקע וממילא שאין בהסרתה משום סתירת בנין, א"כ ה"ה בנידונינו בקרח הנקשר על גבי החלון ידוע לכל שאינו עשוי להתקיים שם ועפ"י רוב במשך היום כשיזרח השמש (וכשיתחמם הבית) ממילא תומס מאיליו אינה בטילה להבנין ושפיר דמי להסירה וגם אין בה משום מוקצה ככל האמור למעלה.

סימן רמ"ט